

האם אנחנו מוכנים למשיח? גליון מספר 35

שאל נא את הכהנים תורה

א. אני הייתי מאבלי ציון שהתחננו לפני ה' שלוש פעמים ביום לזכות לגאולה, והכנתי את עצמי לגאולה על ידי לימוד הלכתא למשיחא (כ"כ הח"ח במכתבים ומאמרים ה', שזהו בכלל 'הכיתם למלכותי'), אנשים צחקו עלי ולא התייחסו לענין ברצינות, אבל אז הגיע ערב שביעית ובניסן פתאום התקרר והתחיל לרדת שלג, ואז באייר סיון ותמוז בכל חודש היו צרות נוראות של נפילות, אנשים התחילו לומר שזה לא נורמלי, משיח בטח יגיע בקרוב, אבל עדיין לא כולם קיבלו את המסר, המשכתי להתחנן לפני ה' להביא את הגאולה וללמוד את הלכות. ואז הגיעה נקודה שה' אמר שיראה לכל העולם מי דאג לו ובכה על בית המקדש, וכאשר שלח את מלאכי החבלה הייתי מסוגל להסתובב בחופשיות, ולמלאכי החבלה לא היה כוח לשלוט עלי, (כל זה בפסיקתא רבתי פרק לה ובקצת דפוסים לד). אחרי שניצלתי ממלאכי החבלה החלטתי שאני צריך להביא קרבן תודה. אז הכנתי את כל החלות תודה, אבל לדאבוני אחת החלות נסדקה לשניים, האם אני צריך להביא עוד 40 חלות או שמספיק להחליף את החלה שנסדקה? (עי' רמב"ם פסולי המוקדשים פ"ב ה"ד)

ב. אני מסיע איברים לבית החולים, הם נמצאים במכונת שלי במושב האחורי, ויש חתיכת עץ שמפסיקה בין המושב הקדמי למושב האחור, האם אני טמא? (עי' כלים פ"ח מ"א)

ג. אני מכין יין בעצמי, ככה אני יכול להיות בטוח שזה טהור, הטבלתי את הבקבוקים ואת הדלי בו אני משתמש להוציא את היין מהבור, ומלאתי את הבקבוקים ביין, אח"כ הבחנתי בכפית טמאה באחד מהבקבוקים, מסתמא מוושלה הניחו שם, אין לי מושג מהיכן הגיע הכפית, אם היה מונח בבקבוק או בדלי או בבור, האם כל ייני טמא? מדובר בהפסדים עצומים ואני חייב לדעת את עיקר הדין. (עי' טהרות פ"י מ"ז)

ד. זה כמעט שנת השמיטה, האם אני צריך להביא בכורים מפירות שמיטה? (עי' רש"י משפטים כג, ט, מנ"ח מצוה צא ועוד)

ה. הייתי אחת מהנשים שאננות שעבדו קשה כדי לשלם שכר לימוד של ילדי ללמוד תורה, וכשהקב"ה לימד תורה בבית מדרשו נתכבדתי במקום מכובד ליד האנשים (ויש מחיצה של קנים מפסיקה), איזה כבוד! (ספר אליהו ופרקי משיח עמ' ט ד"ה רבי אליעזר ב"י). לאחר שזרובבל אמר קדיש דרבנן יצאתי לכיוון ביהמ"ק כדי להביא קרבן שלמים, האם בעת שאני אוכלת מהקרבן אני צריכה להסב? [לדעת התור"ד שיש דין הסיבה באכילת שלמים] (עי' בספר תא שמע ח"ד פ"ב סעיף ו שדן בזה בארוכה)

הלכתא למשיחא

יש חלקים רבים בקרבן תודה שאינם זקוקים לכהן והמצוה להכינו היא על בעלים, ואפילו לנשים צדקניות יש את הזכות לקחת חלק מההכנה. יש כמה דברים להכין לפני שניגשים לבית המקדש, א. כסף לנסכים לקנות בבית המקדש, ב. 20 עשרונים של סולת משובח, ג. 10 חתיכות שאור (לא מה שאנחנו קוראים שמרים, זה עשוי מחומרים כימיים) לחמץ 10 החלות, ד. 1/2 לוג שמן, ה. להביא את הילדים ואת אייניקלאך כדי שיעזרו לעבוד על 30 החלות באותו זמן כדי שלא יחמיצו. לחמי תודה עשויים מ-20 עשרונים (כל עשרון הוא שיעור שהוא חייב בפרשת חלה), 10 עשרונים משמשים להכנת 30 חלות שאינן חמץ, (10 חלות, 10 רקיקין ועשרה רבוכה), ועשרה עשרונים להכין 10 חלות חמץ.

יש הרבה הלכות איך מכינים את הקמח, זה בא משדות שמגדלים קמח באיכות הטובה ביותר, ויש תהליך שלם איך להשיג סולת טהורה. אי אפשר לקנות את הקמח בחנות רגילה מכיון שיש להניח שכל הקמח בחנות הוא טמא (מכיון שהחיטה בדרך כלל מולבנת, זה מוכשר לקבל טומאה, ובחנות מסתמא משהו טמא נגע בו, מכשירין פ"ו מ"ג). צריכים להיזהר שלא ירדו מים על החיטים כי היא יכולה להחמיץ, ויש לאחסן את הקמח במקום בטוח שאף מים לא יכולים להגיע לשם.

את החלות צריך לאפות לפני שחיטת הקרבן. לדעת הרמב"ם (מע"ה ק פ"ט הכ"ד) ניתן להכין את החלות מחוץ לעזרה, אולם ראשונים אחרים סוברים שזה נעשה בעזרה (עי' מהר"ק שם ומאירי ומהרש"א פסחים לח). לדעת כמה ראשונים, לפני שמביאים את הקמח ואת השמן לעזרה, צריך להקדישם בקדושת דמים (כדי שלא יהיה חולין בעזרה). אחרי שמגיעים לעזרה לוקחים מים פושרים בשביל החלות, ומרתיחים מים לצורך הרבוכה.

עכשיו אנחנו מוכנים להתחיל בהכנת כיכרות החמץ המתחלק על פני כמה שלבים, א. לוקחים 10 כוסות מדידה בגודל של עשרון, ומכניסים לכל אחד חתיכת שאור, ואז ממלאים כל אחת בקמח, ב. שופכים את הכוסות לתוך כלי אחר יותר גדול (ביסא) כל כוס לכלי נפרד, ויוצקים מים פושרים (לא משתמשים בשמן) עליהם (אין כמות ספציפית, אך צריך להיות אותו כמות בכל אחד כדי שכל החלות יהיו נראות שוות), ג. לשין אותם לבצק עגול (מלבי"ם צו פ"ז אות קה), ושמים קצת מים על פני החלות (קיסוף), ד. ממתנינים עד שמחמיץ ואז אופים אותו בתנור שנמצא בעזרה.

עכשיו אנחנו מוכנים להכין את החלות שאינן חמץ. א. מודדים 10 עשרונים, ב. מחלקים כל עשרון לשלושה כלים שונים. ג. מודדים 1/2 לוג של שמן, ואז שופכים את השמן לכוס מדידה שהיא 1/4 של לוג, והשאר ל-2 כוסות מדידה כל אחת 1/8 לוג. ד. שופכים את הקמח מכל אחד מעשרת הכלים לכלי גדול יותר, ויוצקים מעט שמן מכוס המדידה 1/8 לכל אחד מעשרת הכלים (כ"כ רוב האחרונים שמחלקים סולת, ולא כהמקד"ד [ל, ג ד"ה ובלחמין] שמחלקים אחר נתינת השמן), ומערבבים כל אחד. ה. שופכים מים (אם מכינים בעזרה, ניתן להשתמש במים פושרים), לכל אחד ומערבבים היטב. צריך להיזהר שלא יחמיץ (לדעת החזו"א [מנחות ס' לה,א]

השימור מחמץ צריך להיות לשמה, והשבה"ל [ח"ג סג' חולק], ולכן צריכים להיות עסוקים בבצק כל הזמן, ולא ימשוך ידו מזה. ולכן נותנים לילדים ולאיניקלאך לכל אחד חתיכת בצק, ועיד"ז לא יניח הבצק להחמץ. מכינים את החלות בצורה עגולה ועבה, ושמים קצת מים על פני החלות, ומכניסים במהירות לתנור.

עכשיו נכין את הרקיקים! יש שני חילוקים מהחלות, א. את השמן מכניסים רק אחרי שהוא נאפה, ב. את הבצק מרדדים דק מאוד. אחרי שהם נאפים טובלים את האצבע בשמן (בכוס המדידה 1/8) ועוברים על כל מצה בצורת ח'. אם יש שאריות שמן מחזירים אותם לחלות (שהוכנו באותו זמן כמו הרקיקין), ולדעת הרמב"ם מורחים את הרקיקין שוב עד שיגמר השמן.

ועכשיו בואו נכין את הרבוכה. א. שופכים את הקמח מכל אחד מעשרת הכלים לכלים גדולים יותר. ב. לוקחים מעט שמן מכלי המדידה (שמכיל רבע לוג) ומערבבים לכל אחד מעשרת הכלים, (לדעת הח"ח בתו"כ ולמד כן בגמ' ורש"י עי' עבודת הקרבנות סי' קצ"א מחתנו, אבל דעת הרמב"ם הוא שכל השמן הוא רק לטיגון), ג. שופכים מהמים הרוותחים לתוך הקמח ומערבבים היטב (ולדעת החזו"א מנחות כו, ט נותן הקמח למים רותחים), ומגלגלים אותם לחלות עגולות דקות, ואח"כ שמים מעט מים על פניו, ד. אופים אותם עד שהם אפויים למחצה, מוציאים אותם ומטוגנים אותם עם שאריות השמן. ה. עכשיו כשכל החלות מוכנות, אפשר ללכת לשחוט את הקרבן תודה שלך. חשוב שמישהו ישמור את החלות שלך שלא יתערבבו עם אף אחד אחר, כי אלפי קרבנות תודה מגיעים לעזרה מדי יום. (כל זה לקטתי מספר באו שערי בתודה).

(בגליון שעבר כתבנו שמחוסר כפרה אסור ליכנס לעזרה ויכול לעמוד בשער צפוני או דרומי, בבית השלישי שער הצפוני יהיה לו קדושת העזרה, למרות שבולט לחצר החיצונה (רש"י יחזקאל מ,ט), ולכן אסור לעמוד בשער הצפוני, וצריך לעמוד מחוץ לשער או בשער דרומי).

תשובות לשאלות גליון שעבר

א. האם אוכל להביא את לחמי תודה מחדש אחרי פסח קודם שבועות? (עי' מכתבי תורה סי' יד לבעל הצפנת פענח) **תשובה:** ההלכה היא שאין מביאים מנחה מהתבואה החדשה קודם הקרבת שתי הלחם. השאלה היא אם לחמי תודה נחשב מנחה. הרמב"ם (פ"ט מעשי הקרבנות ה"ד) אומר שלחמי תודה אינו נחשב מנחה, וההוכחה לכך היא שגם כאשר כהן מביא לחמי תודה הוא אוכל אותה (הגם שמנחה של כהן נשרפת). אבל הרמב"ן (פ' פנחס פכ"ח פ"ב) אומר שזה סוג של מנחה, והצפנת פענח אומר שכן מוכח בגמרא (מנחות פד:) שא"א להביא קודם הקרבת שתי הלחם.

ב. האם כהן יכול להרכיב משקפיים בזמן שהוא עושה את העבודה? (עי' זבחים יט) **תשובה:** ההלכה היא שבגד שהוא 3x3 אצבעות, או חגורה קטנה אפילו שהוא פחות משלוש, מכיון שהוא חשוב זה נחשב בגד שאסור לכהן ללבוש בגלל יתור בגדים. הדיון בפוסקים הוא אם משקפיים נחשבים בגד, והאם נחשב לדבר חשוב, הדברי מלכיאל (ח"ד לא), אילת השחר (זבחים יט), והגאון ר' אלישיב (מובא בספר לכבוד ולתפארת ע' צט), סוברים שיש בזה משום יתור בגדים, והגאון ר' נסים קרליץ, ופוסקים אחרים סוברים שזה לא נחשב בגד, (ובדעת הגר"ק שליט"א יש עדויות סותרות).

ג. שמתו כיכר לחם על גבי חבית יין שהיה טמא (היין), ללחם היה ריח של יין אבל נראה שהוא יבש, האם הלחם טמא? (עי' מכשירין פ"ג מ"ג במפרשים וחז"א שם ב, ח) **תשובה:** במשנה ישנה שלושה שיטות, והרמב"ם פוסק שרק לחם שעשוי משעורה טמא. הרא"ש אומר שהדיון הוא רק אם לא ראית את הלחם עד מאוחר יותר, והשאלה היא אם אפשר להניח שהלחם ספג מספיק לחות כדי להיטמא, אבל הריח עצמו אינו משקה ואינו מטמא או מכשיר, וכן פ' הכסף משנה את דעת הרמב"ם, אולם מהר"ש נראה כי ריחא עצמו יכול לטמא או להכשיר, וכן הבינו רע"א (מכון המאור ח"ד עמ' תקמח) והחזון איש (שם ב, י), ולכן לפי הר"ש אם החבית פתוחה והלחם חם, גם אם הוא עשוי מחיטה הוא נטמא, ואם החבית סגורה או שהלחם קר, אז רק אם הלחם עשוי משעורה הוא נטמא.

ד. מאז שטבילת מיטות וכיסאות הפכו לשגרה יומיומית, חברה אחת התחילה לייצר מיטות 'מתפרקות', שעשויות מכמה לוחות המוחזקים יחד על ידי חבל ארוך, שפירוקן והרכבתן לוקח פחות משלוש דקות. בדיוק הרכבתי את המיטה, ויולדת דרכה על החבל שבצבץ מהמיטה, האם המיטה טמאה מדרס (וכל מי שיושב עליה נטמא עם כל לבושים)? (עי' כלים פ"ט מ"ד בר"ש וברמב"ם כלים כא, ט) **תשובה:** לדעת הר"ש אין דין יד למדרס ולכן רק החבל הוא אב הטומאה, והמיטה ראשון מכיון שהיא נוגעת בחבל, אולם הרמב"ם סובר שיש דין יד למדרס והחבל היא יד למטה והמטה היא טמאה מדרס. (זה רק אם דרכת על החבל ב10 הטפחים הראשונים שהוא בולט מהמטה, אבל אם דרכת על החלק שמעבר ל10 טפחים, זה לא נחשב יד למיטה, והמטה טהורה).

ה. האם אפשר להשתמש בכסף שיש בו קדושת שביעית כדי לקנות לחמי תודה? (עי' תוספתא שקלים פ"א ה"ז ומקד"ד קדשים לג, יד) **תשובה:** התוספתא אומרת שאין להביא לחמי תודה מתבואה שגדלה בשביעית. המקדש דוד נותן כמה סיבות לכך, א. אם לחמי תודה יטמאו, תצטרך לשרוף אותו וזה גורם להפסיד פירות שביעית. ב. מכיון שיש לך חיוב להביא את לחמי תודה, זה נחשב סחורה להביא אותה מפירות שביעית. ג. בתבואה יש איסור של ספיחי שביעית והוא אסור לאכול מדרבנן. מכח שתי הסיבות הראשונות, זה נוגע גם לכסף שיש בו קדושת שביעית.

¹ הנה דעת הגר"א בשנות אליהו תרומות פ"י מ"ג דהבבלי אינו חולק על הירוש', וריחא שייך רק גבי תרומה ולא גבי טומאה והכשר, דלזה בעינן שישאבו ממש, וזה שייך רק בחבית מלאה יין והפת נוגע במגופה, וגם דוקא כשרואים כשנחסר מהיין (ואם הוא מים אי"צ שיחסר, כן הוא לגירסת הגר"א בירוש' שם). והרמב"ם סתם הדברים ואפשר דסי"ל כגר"א וסתם כלשון המשנה כדרכו. אמנם הרי"ש מביא בזה (כנראה דסי"ל לדוחק ששני המשניות שנסנו באותו לשון יחלקו ב' דברים נפרדים), וסי"ל דהבבלי חולק, וא"צ שתהיה החבית מלאה או שהפת תהיה נוגע במגופה, דהריח נכנס בלי זה, וכן ביאר הגרע"א בתש"ה הני"ל דכי היוצא מהמשקה חשוב כמשקה, ואינו ממשות הדבר רק כח שיוצא מזה ונבלע בזה. והחזו"א כתב כע"ז דבלא הזיע מיירי, דבהזיע לכ"ע מכשיר, ואע"ג שלא נתקבץ לשיעור טופח, מ"מ הוכשר כיון שמריחים במדה גדושה ומובלעים בגוף הפירות חשיב כבעין (ומשמע מדבריו שצריך לשאוב שיעור מה שראוי לטפוח, אלא שא"צ שבפועל יהיה טופח וסגי שנבלע, וזה מתאים לירוש' שצריך שיחסרו היין שבחבית, ולדעת רע"א לכאורה אי"צ לשאוב כ"כ דמי"מ חשיב בא מכח משקין).